

Nærings- og fiskeridepartementet

Vår referanse: 2021/00537-25

Saksbehandler: Richard Taule

Dato: 16. april 2021

Deres ref.:

Business Norway må legges til Bergen

Å legge «Business Norway» til Bergen er det beste valget for framtidig vekst i norsk eksportrettet næringsliv.

Vi viser til møte fredag 26. mars med næringsminister Iselin Nybø vedrørende etablering av Business Norway, og vil takke Statsråden for møtet.

Vi ønsker å overbringe en skriftlig versjon av presentasjon og argumentasjon gitt i møte den 26. mars, som videre underlag til regjeringens beslutninger i saken.

Vårt budskap er at Business Norway må legges Bergen. Dette gir den beste den beste løsningen for framtidig vekst i norsk eksportrettet næringsliv.

Vedlagt følger også liste over deltakere i møtet samt kopi av presentasjon holdt av Fylkesordfører og Byrådsleder.

Innlegg fra fylkesordfører Jon Askeland

Vestland og Bergen er Norges største eksportfylke.

Fylkesordfører viste innledningsvis i møte til at Vestland er det klart største eksportfylket, omtrent dobbelt så stort som neste fylke, det nye Telemark/Vestfold. Selv om vi trekker fra energiproduktene (Mongstad mv.), som for Hordaland utgjorde 15,3 milliarder i 2018, ville Vestland hatt litt større eksport enn Telemark/Vestfold.

Stikkord for Vestland av relevans for eksportnæringene:

- Eksportfylke nr.1:19% av fastlandseksporten; NOK 89 mrd. 2019
- Senter for havnæringene – det vi skal leve av i fremtiden
- Sterk kompetanseregion med et variert og godt næringsliv, med tilhørende utdannings- og forskningsinstitusjoner

Eksportnæringene med havnæringene er de viktigste driverne for verdiskapingen på Vestlandet og Norge. Skal Norge og Vestlandet lykkes med det grønne skiftet må vi ta nye posisjoner på både gamle og nye grønne eksportnæring

Regjeringen får størst nytteeffekt av Business Norway ved å legge det til Bergen, i tillegg vil de ulike miljøene i byen gi Business Norway en større styrke enn Business Norway alene.

Innlegg fra byrådsleder Roger Valhammer

Byrådsleder gikk ytterligere i dybden på Bergen sine fortrinn:

Havnæringen står for 70 % av norske eksportinntekter. Bergen har alltid vært en havby, og vi har sterke ambisjoner om å befeste vår posisjon som landets havhovedstad, men ikke minst om å fortsette det sterke og unike samarbeidet vi har hatt mellom næringene, akademia, forvaltning og kommunen.

Nettopp dette samarbeidet viser at vi kan omstille oss raskt, og er grunnen til at vi er ledende på klynger i Norge. De siste 5-10 årene har særlig utvikling av klynger og tett samarbeid mellom disse, hatt en stor betydning for regionens verdiskaping. En komplett næringsklynge inkluderer næringen/bedriftene, det offentlige, FoU-miljøene, entreprenører og (risiko)kapital.

Bergen er “klyngebyen” framfor noen byer, og de fleste av disse finner vi innenfor havnæringene: GCE Ocean Technology, NCE Seafood Innovation og NCE Maritime Cleantech. Her kan vi også regne med Maritime Bergen som er en viktig nettverksorganisasjon for den maritime næringen, som inkluderer rederier og hele verdikjeden innen maritim næring – og jobber tett sammen med klyngene. Reiselivsnæringen, som også er en viktig internasjonal eksportnæring, bidrar med 9 milliarder i verdiskaping og over 20.000 sysselsatte i fylket (2019).

Bergen og Bergensregionen har en komplett næringsklynge innen leverandørindustrien, særlig knyttet til de ulike havnæringene.

Bergensregionen er også sterk på tjenesteytende næringer som finans, forsikring og andre tjenester som er relevante for eksportnæringen (landets klart største finansmiljø utenfor Oslo). Også her har Bergen sterke klynger; NCE Media og NCE Finance Innovation. Vi er derfor også svært aktuelle også for eventuelle andre satsingsområder for Business Norway enn havnæringene.

Byen huser også – som viktige elementer i klyngene, sterke og mangfoldige forsknings- og utdanningsmiljøer; NHH, Havforskningsinstituttet, Høgskulen på Vestlandet (HVL), UiB, Nofima, Sjøkrigsskolen, Fiskeridirektoratet, NORCE, Bjerknessenteret og Nansensenteret. Klyngesamarbeidet omfatter også offensiv deltakelse fra sentrale offentlige aktører som kommunene og fylkeskommunen.

Internasjonale trender som grønt skifte, digitalisering og globalisering utløser behov for omstilling gjennom fornyelse og nyskaping. Dette krever tilgang på kompetanse og ressurser som krever samarbeid på tvers. Det er slik vi kan utløse innovasjonsprosjekter. Slik vi har forstått Business Norway skal det være en organisasjon som gir strategisk retning til virkemiddelapparatet, og knyttes tett på næringslivet, da er det essensielt at det ligger i nærheten av de som skal bruke det. Da må Business Norway være der næringene, kompetansemiljøene og bedriftene er.

Disse finnes i Bergensregionen. I Bergen har vi med andre ord alt Regjeringen ser etter i denne saken.

Innlegg fra Maritime Bergen ved Siv Remøy-Vangen

Hvorfor gir Bergen størst gevinst for Norge – sett med næringslivets briller

Siv Remøy-Vangen tok deretter ordet med utgangspunkt i den maritime næringen på Vestlandet.

Maritime Bergen er en organisasjon med 170 maritime og marine bedrifter fra den blå verdikjeden i Vestland fylke.

Hensikten med Business Norway slik vi forstår det, er å spisse, koordinere – samt styrke samarbeidet mellom virkemiddelapparatet og næringslivet. En målsetning som fordrer nærhet til de næringene som er vårt lands fremste konkurransefortrinn, nemlig de havbaserte næringene.

Denne enheten vil derfor, i all beskjedenhet, passe som hånd i hanske i Norges maritime og vår internasjonale shipping hovedstad -- Havbyen Bergen.

Men for å gi det litt kontekst. Tallenes tale er klar. Siden finanskrisen har ikke noe annet OECD land hatt så lav utvikling på eksport som Norge. Grunnene er nok sammensatt, og gjerne knyttet til globale handelsavtaler, trender, valuta og oljepris. Men la oss for dette møtet skyld, fokusere på hovedelement for vekst – tilgang til kapital - marked– og – et virkemiddelapparat om skal bistå våre bedrifter i internasjonaliseringsprosessen.

Mange av medlemmene ser virkemiddelapparatet som tungrodd og vanskelig å navigere i. En jungel hvor man ofte må leie inn konsulenter til å gjøre jobben.. Vi ser også at det er de større bedriftene som bruker virkemiddelapparatet mest. Noe som bekymrer Maritime Bergen og næringen– da dette indikerer at vi kanskje ikke klarer å kapitalisere på innovasjonen, og eksportpotensiale, vi vet skjer i små og mellomstore bedrifter.

180 forskjellige ordninger som forvaltes av 14 departementer og 18 ulike nasjonale aktører tyder på at noe bør gjøres. Vi trenger et slankere virkemiddelapparat, hvor den økonomiske støtten kommer raskere i arbeid. Innretningen og mandatet til Business Norway må derfor ikke misforstås. De må få makt og mynde til å rydde opp og aktivt bidra til nødvendig endring. Alternativet frykter Remøy-Vangen at vi vil gå inn i historiebøkene som landet som var best på piloter, men feilet på skalering!

Bergen og Vestlandet er del av en global møteplass der det alltid er aktivitet døgnet rundt. Dette er selvsagt veldig aktuelt innen maritim næring med morgenmøter med Asia, Europa på dagen og USA og Sør-Amerika kveldstid.

Det er denne styrken vi må spille på, det globale nettverket som har utviklet seg over flere tiår. Derfor må vi lokalisere den nye enheten i et miljø som samarbeider når de kan -og konkurrer kun når de må. I et miljø som inspirerer andre til vekst, har «passion» og «ståpåvilje».

Vår påstand er at nærhet til behovet og brukerne – som i stor grad befinner seg på Vestlandet – vil sikre at vi snur eksporttrenden. At vi når klimaplanen - reduserer klimagassutslippene – øker eksportinntektene og verdiskapningen, og samtidig skaper nye grønne jobber.

Det er derfor vi må begynne hvor vi har best utgangspunkt. Og som Regjeringen skriver i handlingsplanen for eksport - løfte frem å satse på de næringene hvor vi har størst konkurransefortrinn.

Det maritime – hav næringene - er vårt lands fremste konkurransefortrinn. Og i dette Bergen er episenter:

Av Norges totale skipsflåte - 2000 skip - så er 40% eid og operert i og ut ifra Bergen. Rederier – Navet i klyngen. Det er denne ryggen vi må ri på når vi nå skal snu trenden.

- Det er her vi har verdens ledende kjemikalierederier. FRAMO, leverandør av pumper du finner tankskip verden over. Produsert på Askøy, omsetter for nærmere 4 milliarder. En teknologi som nå videreutvikles og brukes til å rense havene for plast.
- En konsentrasjon av globale skipsforsikrings aktører. Størst utenfor Lloyds og London. Shipmanagement selskaper, hvor OSM – vårt siste tilskudd, med

hovedkontor i Arendal, valgte Bergen som lokasjon når de tenkte vekst og nye muligheter.

- ScanReach – en gründerbedrift med utspring fra en garage på Sotra, som nå har utviklet et digitalt verktøy –som vil revolusjonere onboard connectivity og i det vil revolusjonere sikkerheten om bord i skipene.
- Dataloy- som med sitt fleet allocation system vil effektivisere driften av skipene, digitalisere næringen.
- MOWI – GRIEG SEAFOOD- Lærøy og Salmon Group – selskaper som skal levere sunne proteiner til en verden i vekst.
- Eksportfinansiering til DNB – og sparebanker. Næringsorganisasjoner og nasjonale klynger – som er tett på. Nærhet, passion – engasjement og ikke minst fag- og spisskompetanse!

Oppsummert: skal vi lykkes – må vi ta de riktige beslutningene!

Derfor er det så viktig at Regjeringen treffer blink på valg av lokasjon – at den tenker hvor er man lengst fremme i skoen. Hvem er det som er store nok, men samtidig liten nok. Svaret er Bergen!

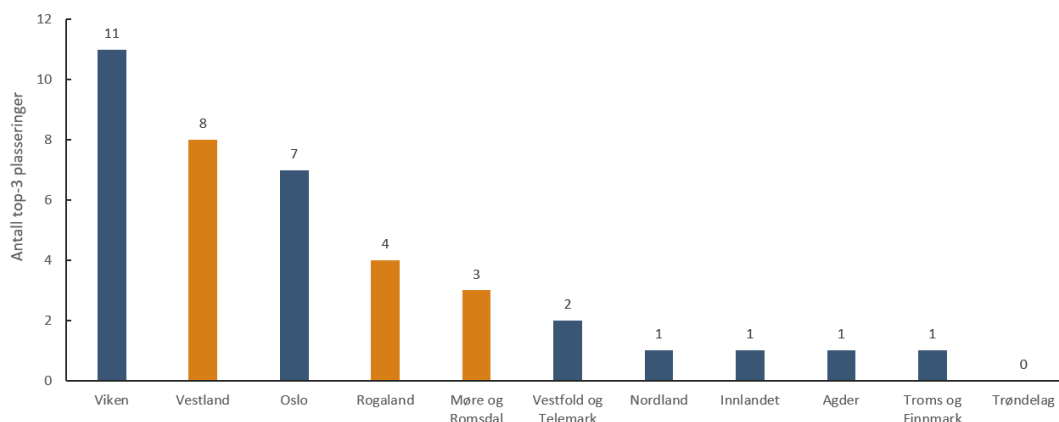
Budskapet er derfor tydelig på at Bergen er Havbyen og senteret for Havnæringene som altså har til felles at dette er sentrale eksportnæringer for Norge.

Ragnhild Janbu Fresvik nyanserte dette bildet ved å peke på at havnæringene representerer en stor bredde, og at regionen – særlig representert ved Bergen som by også omfatter andre viktige næringer med stort eksportfokus og med gode klyngeorganiseringer.

Dette understreket også Marit Warncke i sin replikk til statsråden når Statsråden antydte at det ikke var sikkert at «Business Norway» ville fokusere på havnæringene i første omgang, men kanskje være mer spisset i sin tilnærming og valg av prioriterte bransjer og næringer.

Plansjene under er utarbeidet av Menon som viser at Vestland også kanskje har den største eksportbredden av landets fylker.

Antallet av næringer (ut av 14) der fylket er i top-3 for mest eksportert

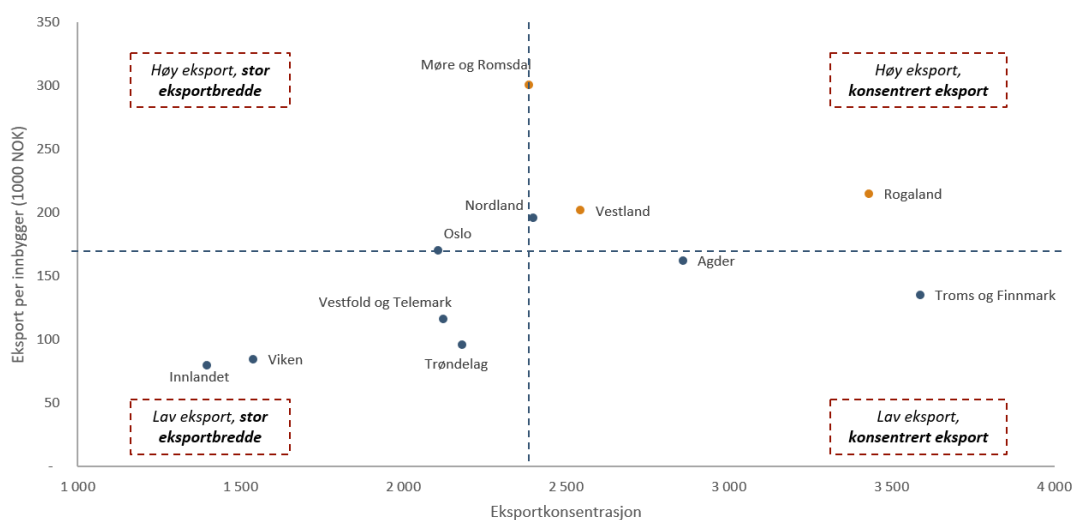

MENON ECONOMICS

08.04.2021

7

SKRIV INN TEMA/KAPITTEL

Konklusjon

Vi håper denne oppsummeringen av hvilke kvaliteter Bergen vil gi ved en lokalisering av «Business Norway» er klare for Statsråden, slik at Regjeringen ikke kommer forbi dette kandidaturet når den skal gjøre sitt endelige valg en gang før sommeren.

Om Statsråden eller departementet trenger ytterligere hjelp i argumentasjonen for hvorfor Bergen står vi selvsagt til disposisjon

Med vennlig hilsen

Vestland fylkeskommune	Bergen kommune	Maritime Bergen	Bergen
Fylkesordfører	Byrådsleder	Daglig leder	Næringsråd/Næringsalliansen
Jon Askeland	Roger Valhammer	Siv Remøy-Vangen	Adm.dir.
			Marit Warncke

Vedlegg: Liste over deltakere i møte 26. mars samt kopi av presentasjon holdt av Fylkesordfører og Byrådsleder.

Notat

Bergen 25. mars 21

Møte med Næringsminister Iselin Nybø fredag 26. Mars kl. 1400-1430

Tom-Christer Nilsen (TCN) har avtalt et møte med ministeren der han også inviterer med politiske representanter og næringslivs og FoU representanter fra Vestland og Bergen for å argumentere for hvorfor Business Norway bør etableres i Vestland og Bergen.

Agenda:

1400: TCN ønsker velkommen til møtet og orienterer helt kort om bakgrunnen for møtet.

1405: Næringsministeren svarer på invitasjonen med en helt kort presentasjon av Regjeringens initiativ knyttet til «Business Norway»

1410: «Why Bergen»- kort presentasjon av hvorfor Bergen - fra Fylkesordfører Jon Askeland og Byrådsleder Roger Valhammer.

1415: Eksportbedriftenes og næringslivets argumentasjon ved Siv Remøy Vangen Maritime Bergen og Ragnhild Fresvik Sparebanken Vest.

1425: Kort debatt – spørsmål og svar til og fra Statsråden

1430: Møtet avsluttes

Deltakere:

Tom-Christer Nilsen (H) Stortinget for Hordaland

Jon Askeland Fylkesordfører Vestland fylkeskommune
Roger Valhammer Byrådsleder Bergen kommune

Marit Warncke Adm. dir. Bergen Næringsråd og leder av Næringsalliansen
Geir Mikalsen Kommunikasjonsdirektør NHH
Ragnhild Fresvik Konserndirektør Bedriftsmarked Sparebanken Vest
Siv Remøy-Vangen, Daglig leder Maritime Bergen

Grete Karin Berg, Fungerende Regiondirektør NHO Vestlandet
Roger Pilskog, Regionleder Region LO Vestland

|Andre bisittere fra de respektive organisasjonene inkl. Invest in Bergen.
Bård Sandal Fylkesdirektør Innovasjon og Næringsutvikling Vestland fylkeskommune
Trine Samuelsen Kommunaldirektør Byrådsleders avdeling Bergen kommune
Richard Taule Seksjonssjef Byrådsleders avdeling Bergen kommune
Atle Kvamme næringspolitisk sjef Bergen Næringsråd
Vidar Totland Invest in Bergen

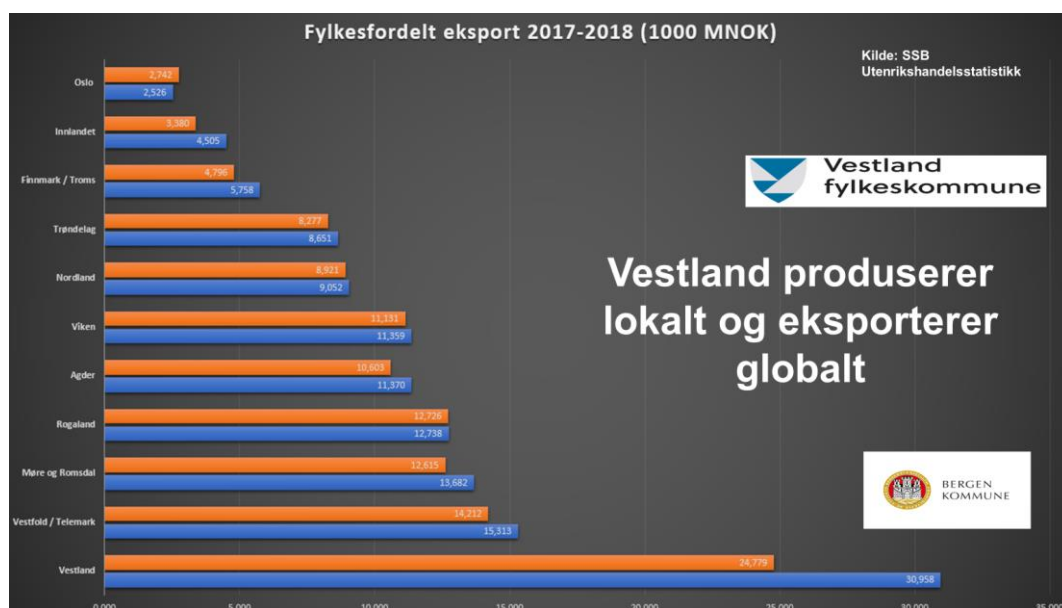
Business Norway - «Why Bergen»

Fylkesordfører Jon Askeland
Byrådsleder Roger Valhammer

FUV 260321 - Legg Business Norway til Bergen

- Regjeringa varsla i haust at det skulle koma ei heilt ny satsing på eksport. I desse dagar varslast at dette vert konkretisert for Stortinget innan kort tid. Den nye eininga vert kalla «Business Norway», og skal etablerast utanfor hovudstaden. Etablering av 'Business Norway', har til oppgåve å koordinere og spisse innsatsen, samordne verkemiddelapparatet, vere tett på næringslivet slik at eksporten aukar. Dette er bra i ei tid som eksport tapar terreng og vi tapar samanlikna med dei me pleier samanlikna oss med. Auka eksport sikrar arbeidsplassar.
- Vestland fylke finn det rimeleg å lokalisera denne verksemnda til Vestland og Bergen. Her finn ein eit kompetent og rikt næringsliv, som er avhengig av eit velfungerande verkemiddelapparat. Her finn ein finanskompentanse og juridisk kompetanse. Næringsliv og akademia samhandlar godt og representerer ein naudsynt muskel for å lykkast. Lat kompetansen bli avgjerande og lokaliser Business Norway til Vestland og Bergen.

Ekspornæringene med havnæringene er de viktigste driverne for verdiskapingen på Vestlandet

Skal Norge og Vestlandet lykkes med det grønne skiftet må vi ta nye posisjoner på både gamle og nye grønne eksportnæringer.

- Eksportfylke nr.1:19% av fastlandseksporten; NOK 89 mrd. 2019
- Senter for havnæringene – det vi skal leve av i fremtiden
- Sterk kompetanseregion med et variert og god næringsliv, utdannings- og forskningsinstitusjoner

INVEST
BERGEN

Vestland
fylkeskommune

Corvus Energy

equinor

LERØY

MQWI

BERGEN
KOMMUNE

Business Norway – Bergen som fremtidig lokalisering?

- Bergen med sine 285' innbyggere står for 64 % av fylkets verdiskaping.
- 70 % av Norges eksportinntekter kommer fra havnæringene.
- Syv av Norges fremste næringsklynger hører til i bergensregionen. Vi har flere klynger med nasjonal og global status enn noe annet sted i landet, spesielt innen havnæringene.
- Et unikt og tett samarbeid mellom akademia, næringslivet og det offentlige som har stor betydning for verdiskaping.
- Reiseliv som internasjonal eksportnæring, bidrar med 9 milliarder i verdiskaping og over 20.000 sysselsatte.

BERGEN
KOMMUNE

Vestland
fylkeskommune

Business Norway – Bergen som fremtidig lokalisering?

- En komplett næringsklynge innen leverandørindustrien
- Sterk på tjenesteytende næringer som finans og forsikring
- Sterke og mangfoldige forsknings- og utdanningsmiljøer; NHH, Havforskningsinstituttet, HVL, UiB, Nofima, Sjøkrigsskolen, Fdir, Norce, Bjerknessenteret, Nansensenteret
- Regionen har sterke kompetansmiljøer og god rekrutteringsbase for å sikre tilstrekkelig kompetanse et fremtidig Business Norway

BERGEN
KOMMUNE

Vestland
fylkeskommune